

DOMAĆI FILM GODINE

SMRT ČOVEKA NA BALKANU

Reditelj: **Miroslav Momčilović**

Glumci: *Emir Hadžihafizbegović, Radoslav Milenković, Nataša Ninković, Anita Mančić, Bojan Žirović, Ljubomir Bandović, Branislav Trifunović, Aleksandar Đurica, Nikola Kojo...*

Nema tu puno šta da se razmišlja, upoređuje i premerava: najbolji domaći film 2012. godine zove se **Smrt čoveka na Balkanu**. Scenarista i reditelj **Miroslav Momčilović**, daleko od bilo kakve pomoći Filmskog centra Srbije, bez budžeta i esnafske i medijske pažnje, *Smrt* je napisao i snimio za samo dva i po meseca. Na brzinu, „sirotinjski“, kriznim vremenima primereno, Momčilović je deficit novca pretvorio u suficit kreativnosti. Film nije morao da se montira – jer mu je kompletna radnja smeštena u jednom kadru (i tzv. realnom vremenu), ali su glumci dva meseca morali da probaju, navodno „po desetak sati dnevno“.

„Filmovano pozorište“? Možemo i tako da nazovemo ovu mračnu komediju. Ili, što da ne, teatrokom uz koji idu kokice. Momčilović – preskroman neki čova – **Smrt čoveka na Balkanu** čak naziva i „vrstom JuTjub filma“. Ali, nije to baš sve tako prosto i naivno... jer film poteže neka, eh, zaista ozbiljna pitanja: današnju Srbiju prikazuje kao jedno krajnje nemilo mesto, mučno za *boravak* – ponižavajuće za

odlazak, naseljeno sebičnim, neodgovornim, primitivnim ljudima. Korupcija, strahovlada, netolerancija, lopovluk, plus „šaljive” komšije-monstrumi u bermudama i njihove kič žene.

Momčilović je do ideje za film došao, kako je rekao jednom mom kolegi, čuvši priču o komšiji koji je preminuo u lokalnoj teretani dok je igrao stoni tenis. „*Hitna pomoć je stigla posle dva sata. Ljudi su čekali neko vreme, ali posle 15-20 minuta nastavili su da igraju stoni tenis*”. Dakle, sve je jasno: bezosećajni, otuđeni ljudi u zemlji s nepodnošljivom lakoćom javašluka i odsustvom pravih vrednosti. Iliti, preciznije rečeno: smrt čovečnosti na Balkanu. Gospodo lešinari, čika Miroslav je uključio (onu jednu svoju) kameru, tako da „slet” može da vam počne!

A evo i kako u filmu to izgleda: usamljeni intelektualac-kompozitor (tvorac seriozne, jelte, „nenarodne” muzike) ubija se pred veb-kamerom svog računara; zvuk pucnja privlači komšije; bratija ulazi u njegov stan, gde već deo filma čeka ekipu Hitne pomoći i policajce; prekraćuju vreme tako što piju, jedu, prde, smeju se, ogovaraju, njuškaju po stanu, igraju šah, sažaljevaju/proklinju pokojnika; prisustvo pogrebnika, ubedljivo najbržeg „zvaničnika”, uglavnom ih nervira, ali su zato manji od makovog zrna pred „organima reda”; medicinsko osoblje, s debelim zakašnjenjem, samo projuri kroz stan, a tu su i: agent za nekretnine, njegova mušterija, raznosac pica i hladnokrvni forenzičar; kad „ožalošćena porodica” shvati da ih kamera sve vreme snima – e, onda kreće “kultura”, uljudnost, pobožnost... da prostite, sabornost.

Miroslav Momčilović (Beograd, 1969), scenarista filma *Kad porastem, biću Kengur* (2004) i reditelj i scenarista filmova *Sedam i po* (2006), *Čekaj me, ja sigurno neću doći* (2009) i *Smrt čoveka na Balkanu* – krajnje je vreme da se to prizna! – najznačajniji je srpski filmadžija za period proteklih desetak godina. Taj zna da gleda i sluša svet oko sebe, a tzv. mali čovek, sav nikakav ali i tako složen, njegov je (anti)junak. Piše i snima komedije, tužnjikave, i radije ostaje na lokalnu – u haustoru, dvorištu, kvartu, ne dalje od svakodnevnih niskih strasti i starih, umornih prijateljstava i neuzvrćenih ljubavi.

Smrt čoveka na Balkanu, sat i 20 minuta dug minimalistički osvrt na ovdašnji mentalitet i društvene (ne)prilike – tokom proteklih šest meseci, sve od novosadskog *Sinema sitija* do niza inostranih smotri – višestruko je nagrađivan. Verovatno i zato što **ima izvanrednu glumačku ekipu**, predvođenu iskusnim **Emirom Hadžihafizbegovićem**. Bosanskohercegovački umetnik, koji, iako privatno, najblaže rečeno, problematičan (dovoljno je setiti se njegovog ne tako davnog spora s vrsnim pozorišnim rediteljem *Oliverom Frlićem*), trenutno je broj jedan glumac kad je u pitanju sedma umetnost u regionu. Čovek radi i mnogo, i dobro, i očito da zna da prepozna pravu stvar. Čak i kad ona na početku bude „za dž”.

Predrag Đuran